

Forslag

til

Lov om sandflugtens bekæmpelse.

Fremsat den 1. december 1960 af *landbrugsministeren*.

I. Fredede strækninger.

§ 1. Efter reglerne i denne lov undergives følgende arealer fredning:

a) strandbredden langs Skagerak og Vesterhavet i Hjørring, Thisted, Ringkøbing og Ribe amter samt på øen Rømø i Tønder amt,

b) klitstrækninger og andre langs disse beliggende arealer inden for 100 meter regnet fra ovennævnte strandbredds inderste grænse,

c) klitstrækninger udover den foran nævnte afstand fra strandbredden i det omfang, hvori de ved lovens ikrafttræden er inddraget under fredning i henhold til lov nr. 163 af 11. maj 1935 § 1, stk. 1, 2. pkt.,

d) andre arealer, som ved lovens ikrafttræden er inddraget under fredning i henhold til den i § 19, stk. 2, omhandlede hidtidige lovgivning om sandflugtens dæmpning, samt

e) arealer, som i henhold til § 8 inddrages under fredning.

Stk. 2. Inden 2 år efter denne lovs ikrafttræden og derefter mindst hvert 10. år revideres de i henhold til stk. 1, litra b og c, fastsatte fredningsgrænser under hensyn til kystens tilbagerykning og til de ændringer, der måtte være sket i klitternes karakter og udstrækning, samt til mulighederne for sandflugts genopståen som følge af arealernes benyttelse, herunder bebyggelse eller forøget færdsel. Denne fredning kan dog aldrig udvides til at omfatte områder, der ligger mere end 500 meter fra strandbreddens inderste grænse.

§ 2. Landbrugsministeren kan bestemme, at reglerne i dette kapitel ikke skal komme til anvendelse på sådanne bestemt afgrænsede arealer, som inddrages under havneanlæg eller andre offentlige anlæg.

Stk. 2. Klitmyndighederne kan på begæring ophæve fredning efter § 1, stk. 1, litra d eller e, på et areal mod, at ejeren — eventuelt på nærmere fastsatte vilkår — overtager dæmpningen på egen bekostning efter reglerne i § 7.

§ 3. Grænserne for de i henhold til § 1, stk. 1, litra b-e, fredede arealer, bortset fra strandbredden, skal være afmærket på stedet.

Stk. 2. Fredning i henhold til denne lov skal respekteres af alle indehavere af rettigheder over den pågældende ejendom, uanset hvornår retten er stiftet. Fredningen tinglyses på ejendommen på klitmyndighedernes begæring, hvoraf genpart tilstilles ejeren. Tinglysningen er fritaget for afgifter til det offentlige og sker uden udgift for ejeren.

§ 4. Klitmyndighederne foretager de nødvendige foranstaltninger til sandflugtens dæmpning på de fredede arealer.

§ 5. På fredede strækninger må der ikke opføres bygninger eller anbringes andre indretninger, der er bestemt til beboelse, udsalgssted eller lignende. Når særlige forhold taler derfor, kan klitmyndighederne meddele undtagelse herfra.

Stk. 2. Tilbygning til eller ombygning af eksisterende bygninger eller indretninger af den i stk. 1 nævnte art må ikke finde sted uden samtykke fra klitmyndighederne. Det samme gælder genopførelse i væsentligt ændret skikkelse.

Stk. 3. Bestemmelserne i stk. 1 og 2 finder ikke anvendelse på de for fiskerierhvervet nødvendige tørrepladser, ophalingsspil, pakhuse, redskabshuse, ishuse og

faresignalstationer, medmindre de tillige benyttes til beboelse.

§ 6. På fredede strækninger er fjernelse eller beskadigelse af træer, planter eller indretninger, som tjener til sandflugtens dæmpning, anbringelse af hegn eller andre afspærringer, græsning, afbrænding af hede, kvas eller lignende og kampering samt gravning, der kan fremme sandflugt, forbudt. Reglen gælder ikke for arealer, der ved lovens ikrafttræden benyttes landbrugsmæssigt, og klitmyndighederne kan i øvrigt tillade afvigelse fra forbudet, når særlige forhold taler derfor.

Stk. 2. Klitmyndighederne kan give offentligheden adgang til færdsel til fods og ophold på fredede strækninger. Ejeren af en strækning, til hvilken der således er givet offentligheden adgang, kan dog, for så vidt angår den del af strækningen, der ligger nærmest ved beboede bygninger, forbyde offentlig færdsel udenfor vej, sti eller strandbred. Arealets nærmere udstrækning skal godkendes af klitmyndighederne.

Stk. 3. Klitmyndighederne kan af hensyn til fare for sandflugt forbyde offentlig færdsel og ophold på fredede strækninger.

Stk. 4. Endvidere kan klitmyndighederne af hensyn til fare for sandflugt fastsætte forbud eller indskrænkninger vedrørende arealernes benyttelse. Privat færdsel og jagt kan dog kun forbydes i det omfang, det er nødvendigt for sikring af dæmpningsforanstaltninger.

Stk. 5. Klitmyndighederne kan påbyde, at veje og stier på fredede strækninger nedlægges. Dette kan dog kun ske, for så vidt der er anden fornøden adgang til de lodder, nedlæggelsen vedrører. På fredede strækninger må nye veje eller stier ikke anlægges uden klitmyndighedernes tilladelse.

II. Andre sandflugtsstrækninger.

§ 7. Klitmyndighederne kan pålægge ejere af sandflugtsstrækninger, som ikke er fredet efter kapitel I, for egen regning at udføre de arbejder, som er nødvendige for at forhindre sandflugt, samt om fornødent give ejerne pålæg om indskrænkninger i brugen af arealet.

Stk. 2. Har ejeren forsømt rettidigt at udføre de ham pålagte arbejder, kan klitmyndighederne iværksætte de fornødne

arbejder for ejerens regning. Omkostningerne herved kan inddrives ved udpantning.

§ 8. Hvis ejeren ikke opfylder de pålæg, som er givet til sandflugtens bekæmpelse, eller hvis ejeren efter meddelelsen af et sådant pålæg fremsætter begæring herom, kan klitmyndighederne inddrage arealet under fredning efter denne lov.

III. Erhvervelse af klitarealer m. v.

§ 9. Landbrugsministeren bemyndiges til inden for et på hvert års finanslov nærmere fastsat beløb at købe og til ved mageskifte at erhverve heder, klitter eller andre uopdyrkede jorder samt i øvrigt mellemiggende eller tilgrænsende mindre arealer inden for de i § 10, stk. 1, nævnte områder til beplantning med skov eller til indretning af kamperingspladser og lignende anlæg eller anden anvendelse som rekreative områder for befolkningen.

IV. Klitmyndighederne.

§ 10. Klitdirektøren er overordnet klitmyndighed i Hjørring, Thisted, Ringkøbing og Ribe amter samt for øen Rømø.

Stk. 2. I de øvrige dele af landet er amtsrådene overordnet klitmyndighed.

Stk. 3. De overordnede klitmyndigheder fører det almindelige tilsyn med lovens overholdelse, udarbejder for hvert finansår overslag over de nødvendige dæmpningsarbejder, jfr. § 4, og træffer afgørelser efter § 1, stk. 2, § 2, stk. 2, § 5, § 6, stk. 1, 2 og 3, og § 8 samt udøver i øvrigt de beføjelser, som tilkommer sandflugtskommissionen efter § 12, stk. 2, vedrørende de under klitvæsenet eller vedkommende amts bestyrelse henlagte arealer. De overordnede klitmyndigheder kan bemyndige sandflugtskommissionerne til at træffe afgørelse efter § 6, stk. 2, 2. pkt.

Stk. 4. Amtsrådene foretager beskikkelse af overklitfogder udenfor de i stk. 1 nævnte områder.

§ 11. Overklitfogderne fører hver for sit område tilsyn med sandflugtsarealerne.

§ 12. For hver kommune, i hvilken der findes eller opstår sandflugtsstrækninger, nedsættes en sandflugtskommission bestående

de af overklitfogden, et medlem valgt af amtsrådet og et medlem valgt af kommunalbestyrelsen. De kommunale medlemmer af kommissionen vælges efter nyvalg til amtsråd og kommunalbestyrelser.

Stk. 2. Sandflugtskommissionerne træffer afgørelse efter § 6, stk. 4 og 5, og § 7, påser, at der sker afmærkning og tinglysning efter reglerne i § 3, afgiver indstilling med henblik på afgørelser efter § 1, stk. 2, § 2, stk. 2, § 4, § 5, § 6, stk. 1, 2 og 3 og § 8, og bistår med udarbejdelsen af overslag efter § 10, stk. 3. I uopsættelige tilfælde kan overklitfogderne iværksætte de i § 7, stk. 2, nævnte arbejder.

§ 13. De af kommunalbestyrelserne til sandflugtskommissionerne valgte medlemmer fører hver i sin kommune stadigt tilsyn med sandflugtsarealerne og deres benyttelse samt drager omsorg for udførelsen af de arbejder, som er nødvendige til bekæmpelse af sandflugten.

Stk. 2. De kommunale medlemmer bistår herved af en eller flere af sandflugtskommissionen med den overordnede klitmyndigheds godkendelse antagne klitfogder.

§ 14. Opstår der sandflugt på arealer i en kommune, hvori der ikke er nedsat en sandflugtskommission, har ejeren pligt til uopholdelig at underrette kommunalbestyrelsen, som skal undersøge forholdet og give indberetning til vedkommende overordnede klitmyndighed, jfr. § 10, stk. 1 og 2.

V. Almindelige bestemmelser.

§ 15. Landbrugsministeren fastsætter de nærmere regler om lovens gennemførelse.

Stk. 2. De af de overordnede klitmyndigheder trufne afgørelser kan indbringes for landbrugsministeren, jfr. dog stk. 3.

Stk. 3. De i § 1, stk. 2, § 6, stk. 4 og 5, § 7 og § 8 nævnte afgørelser kan alene indankes for vedkommende overlandvæsenkommission i overensstemmelse med lov nr. 213 af 31. marts 1949 om landvæsensretter. Anke af de i § 6, stk. 4, og § 7 nævnte afgørelser har kun opsættende virkning, såfremt sandflugtskommissionen bestemmer dette.

§ 16. Regler om vederlag m. v. til de af kommunalbestyrelserne valgte medlemmer

af sandflugtskommissioner samt til klitfogder fastsættes af landbrugsministeren efter forhandling med finansministeren.

Stk. 2. Amtsrådene fastsætter og udreder vederlag m. v. for de af disse beskikkede overklitfogder og medlemmer af sandflugtskommissioner.

§ 17. Købesummer, omkostninger og anlægsudgifter m. v. i henhold til § 9 afholdes af statskassen og bevilges på de årlige finanslove. Samme regel gælder om udgifter, der udredes forskudsvis til de i § 7, stk. 2, nævnte arbejder.

Stk. 2. Udgifterne ved sandflugtskommissionernes virksomhed, bortset fra de i § 16, stk. 2, omhandlede ydelser, og udgifterne ved dæmpningsarbejder på de fredede arealer i det i § 10, stk. 1, anførte område afholdes forskudsvis af statskassen og bevilges på de årlige finanslove. Bortset fra udgifter vedrørende de staten tilhørende arealer afholdes udgifterne endeligt med $\frac{2}{3}$ af statskassen, $\frac{1}{6}$ af vedkommende amtsfond og $\frac{1}{6}$ af vedkommende kommune.

Stk. 3. I de øvrige dele af landet afholder amtsfonden udgifterne ved sandflugtskommissionernes virksomhed og dæmpningsarbejder på fredede arealer. Af disse udgifter refunderes dog $\frac{1}{6}$ af vedkommende kommune.

§ 18. Med bøde straffes den, der

- 1) overtræder § 5, § 6, stk. 1, § 6, stk. 5, 3. pkt., § 14 eller et i medfør af § 6, stk. 3 eller 4, meddelt forbud,
- 2) undlader at efterkomme et påbud i henhold til § 6, stk. 5, eller et i medfør af § 7, stk. 1, meddelt pålæg om indskrænkninger i brugen af et areal,
- 3) forsætligt beskadiger eller fjerner fredningsmærker, der er anbragt i medfør af § 3, stk. 1.

Stk. 2. Er overtrædelsen begået af et aktieselskab, andelsselskab eller lignende, kan der pålægges selskabet som sådant bødeansvar.

§ 19. Denne lov gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Stk. 2. Lov af 29. december 1857 angående sandflugtsstræknings behandling m. m., lov af 29. marts 1867 angående sandflugtens dæmpning m. v., lov nr. 168 af

1. april 1921 om indførelse af lov af 29. marts 1867 om sandflugtens dæmpning m. v. samt af §§ 2-6 i lov af 29. december 1857 om sandflugtsstrækningers behandling i de sønderjydske landsdele, lov nr. 163 af 11. maj 1935 om tillæg til lov af 29. marts 1867 angående sandflugtens dæmpning m. v., lov nr. 707 af 31. december 1940 om tilplantning af heder, klitter og andre uopdyrkede arealer, § 1, stk. 4, 2. pkt., i lov nr. 145 af 28. april 1931 om jagten samt

§ 17, stk. 2, i lov nr. 107 af 31. marts 1953 om mark- og vejfred ophæves. Endvidere udgår i sidstnævnte lovs § 31, stk. 2, ordene „stk. 1“ og i samme paragrafs stk. 3 ordene „og § 17, stk. 2“.

Stk. 3. Arealer, der i medfør af § 1, stk. 2, i lov nr. 163 af 11. maj 1935 er undtaget fra fredning efter de dagældende regler, omfattes ikke af reglerne i nærværende lovs kapitel I, medmindre de inddrages under fredning efter § 8.

Bemærkninger til lovforslaget.

I folketingsåret 1959-60 blev der fremsat et forslag til klitlov, der var udarbejdet af et af landbrugsministeriet under 23. august 1954 nedsat udvalg til forberedelse af en revision af den gældende lovgivning om sandflugtens dæmpning m. m.

Forslaget opnåede ikke vedtagelse i nævnte folketingsår, og det genfremsattes derfor i folketingsåret 1960-61. I forslaget er der foretaget en række ændringer foranlediget af de med det af folketingsåret nedsatte udvalg til behandling af lovforslaget førte forhandlinger.

Med hensyn til de enkelte bestemmelser i foranstående forslag henvises til bemærkningerne til det i folketingsåret 1959-60 fremsatte forslag til klitlov (i det følgende betegnet som forslag 1959-60), hvortil føjes følgende bemærkninger vedrørende de foretagne ændringer i forslaget.

Til lovens titel.

Lovens titel foreslås ændret til: „Lov om sandflugtens bekæmpelse“.

Til § 1.

Stk. 1, litra b, foreslås ændret, således at det tydeligere fremgår, at bestemmelsen kun skal finde anvendelse på kyststrækninger, hvor klitdannelser forekommer.

Til § 3.

Iflg. § 3, stk. 2, i forslag 1959-60 skulle en i henhold til loven iværksat fredning noteres på vedkommende ejendoms blad i tingbogen.

Dette foreslås ændret således, at der foretages en egentlig tinglysning af en meddelelse fra klitmyndighederne om fredning i henhold til lovforslagets § 1, stk. 1, litra b-e, og stk. 2. Fredningen bør respekteres af alle indehavere af rettigheder over ejendommen uden hensyn til disse rettigheders stiftelsestidspunkt, således at de af hensyn til sandflugtsfaren gennemførte fredninger får samme rets-

stilling som de i bygningslovgivningen, landbrugslovgivningen, skovloven og naturfredningslovgivningen hjemlede legale servitutter.

Det findes rimeligt, at ejeren i forbindelse med tinglysningen får underretning om fredningen, og at lysning sker uden udgift for ejeren.

Til § 5.

I forslag 1959-60 var genopførelse af eksisterende bygninger og de i paragraffens stk. 1 nævnte indretninger i overensstemmelse med gældende praksis ikke tilladt uden klitmyndighedernes samtykke. Da en sådan bestemmelse må anses for noget vidtgående, foreslås stk. 2 ændret således, at genopførelse af bygninger m. v. i hidtidig skikkelse, f. eks. efter brand, kan ske uden særlig tilladelse.

Til § 6.

Stk. 2 og 3 svarer til § 6, stk. 2, i forslag 1959-60 med den ændring, at der gives ejeren af en fredet strækning, der af klitmyndighederne åbnes for offentligheden, ret til at forbyde offentlig færdsel på det areal, der er nærmest beboede bygninger. Den nærmere udstrækning af arealet må godkendes af klitmyndighederne.

Tilsvarende bestemmelse indeholdes ikke i forslag 1959-60, men det forudsattes dog, at klitmyndighederne kunne tillade ejerne af fredede klitstrækninger at forbyde offentlig færdsel inden for en afstand af 40 m fra beboede bygninger, hvis ejerne selv påtog sig dæmpningen, jfr. herved § 23 i udkast til bekendtgørelse i „Betænkning ang. revision af sandflugtslovgivningen“ afgivet af landbrugsministeriets udvalg af 23. august 1954. Det er af ovennævnte folketingsudvalg anset for ønskeligt, at en hertil svarende bestemmelse indsættes i lovtæksten. Det anses dog ikke for fornødent, at ejeren selv bekoster dæmpningen på det areal, hvorpå det tillades ham at forbyde offentlig færdsel.

Klitmyndighederne vil i medfør af § 6, stk. 1, 2. pkt., kunne tillade ejeren for egen regning at opsætte skilte af passende udseende, der tilkendegiver, at arealet er lukket for offentligheden.

Stk. 4 svarer til § 6, stk. 3, i forslag 1959-60 med den ændring, at det tydeliggøres, at indskrænkninger i adgangen til privat færdsel og jagt på sandflugtsfredede arealer under hensyn til indgrebenes vidtgående karakter i overensstemmelse med praksis kun bør påbydes i det for sikring af dæmningsforanstaltninger nødvendige omfang. Disse indgreb begrænses således til arealer, hvor dæmning er iværksat, og vil normalt kun være af kortere varighed, idet de må ophæves, når sikring af udførte dæmningsarbejder ikke længere nødvendiggør deres opretholdelse.

Stk. 5 svarer til stk. 4 i forslag 1959-60, idet der foreslås indsat en bestemmelse om, at nedlægning af veje og stier kun kan ske, såfremt der er anden fornøden adgang til de pågældende lodder, jfr. herved § 24, stk. 3, i ovennævnte udkast til bekendtgørelse.

Til § 10-11.

Paragrafferne svarer til henholdsvis §§ 11 og 12 i forslag 1959-60.

Ændringen i paragraffernes nummerering hidrører fra, at § 10 i forslag 1959-60, hvorefter landbrugsministeren fik hjemmel til at ekspropriere arealer til arrondering af klitplantager og rekreative områder for befolkningen, ikke er medtaget i nærværende forslag, idet det må anses for tilstrækkeligt, at der i § 9 gives ministeren bemyndigelse til at erhverve arealer ved køb eller mageskifte.

Iflg. nærværende forslags § 10, stk. 3, tilkommer det den overordnede klitmyndighed i medfør af § 6, stk. 2, 1. pkt., at give adgang for offentlig færdsel til fods og ophold på fredede strækninger. Det foreslås imidlertid at give de overordnede klitmyndigheder hjemmel til at lade sandflugtskommissionen fastsætte udstrækningen af det areal, hvorpå ejere af fredede strækninger i medfør af § 6, stk. 2, 2. pkt., kan forbyde offentlig færdsel omkring beboede bygninger.

Det bemærkes herved, at klitdirektøren iflg. nugældende praksis har bemyndiget sandflugtskommissionerne til at tillade ejere af fredede strækninger at aflyse færdsel inden for en afstand af 40 meter fra beboede bygninger, jfr. klitinspektoratets cirkulære af 19. marts 1936.

Til § 12.

Paragraffen svarer til § 13 i forslag 1959-60.

Der er foretaget en række mindre ændringer, hvoraf de fleste er af redaktionel karakter.

I forslag 1959-60 § 13 indeholdtes en bestemmelse om, at personer ansat ved klitdirektoratet, ikke kunne vælges til kommunalt medlem af sandflugtskommissionen. Der er dog ikke større betænkeligheder herved, og bestemmelsen er derfor ikke medtaget i nærværende forslag.

Til § 13.

Paragraffen svarer til § 14 i forslag 1959-60. I stk. 2 foreslås klitfogderne, der ifølge forslag 1959-60 skulle antages af overklitfogden, ansat af sandflugtskommissionen, idet det findes rigtigst, at de kommunale medlemmer af kommissionen, hvem klitfogderne iflg. stk. 1 skal bistå med dæmningsforanstaltninger og tilsyn med sandflugtsarealerne, får indflydelse på, hvem der antages. Den overordnede klitmyndigheds godkendelse af antagelsen bør dog udkræves bl. a. under hensyn til, at klitfogdernes vederlag for den overvejende dels vedkommende skal afholdes af statskassen, og at de i realiteten vil komme til at administrere ikke ubetydelige statsmidler på de kommunale kommissionsmedlemmers vegne, jfr. herved forslagets § 17, stk. 2.

Til § 14.

Paragraffen svarer til § 15 i forslag 1959-60 med en mindre ændring af redaktionel karakter.

Til § 15.

Paragraffen svarer til § 16 i forslag 1959-60. I stk. 3 foreslås dog, at også sandflugtskommissionens afgørelser i medfør af § 6, stk. 4, om indskrænkninger i benyttelsen af sandflugtsfredede strækninger og i medfør af § 7 om iværksættelse af dæmningsarbejder på ikke-fredede sandflugtsstrækninger kan indankes for overlandvæsenkommissionen. Ankeadgang med hensyn til disse afgørelser findes ikke i nugældende lovgivning og var ikke indeholdt i forslag 1959-60 bl. a. under hensyn til, at en ankes normalt opsættende virkning i visse tilfælde ved at forsinke sagens endelige afgørelse kan hindre eller uforholdsmæssigt fordyre rationelle dæmningsforanstaltninger. Der er dog intet til hinder for at tillade anke, såfremt anken kun får opsættende virkning i tilfælde, hvor sandflugtskommissionen bestemmer dette.

Til §§ 16-19.

Paragrafferne svarer til §§ 17-20 i forslag 1959-60, idet der dog i §§ 17 og 18 er foretaget enkelte mindre ændringer af redaktionel karakter.